

חינוך בפרשה - יתרו

כוחו של סיפור

זכור אזכור את המלמד שלנו בכתה ו'. חסיד בעל צורה, בא בימים. אני מנסה לזכור איזה פרק למד בגמרא - אך אינני בטוח. אך מה שאני זוכר הם סיפוריו העסיסיים 'מאוצרנו הישן'. לשונו היתה מיושנת, בעל הגייה 'אירופאית כבדה', אך העולמות שפתח בפנינו היו אלמותיים. אוצרות של יר"ש. את הבקרים היה פותח 'היום היארציט של...' והיה מספר בחום על האי גברא רבה, מעשיו ופעליו, והגיגים מבעל ההילולא. הדברים נחרתו בקרבנו ועיצבו נפשות. בכך שימש עבורנו **מגדלור קורן ואותנטי** בתוך ההוויה החומרית.

פרשתנו פותחת ב'יתרו, כהן מדין, שנוטש כל מנעמי עוה"ז ומטעמיו, ובא אל המדבר לקבל תורה. לאחר שמשה מקבל את פניו בכבוד הראוי, נא' **וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחַתָּנוֹ אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעֹה וּלְמִצְרַיִם**. רש"י הק' מביא מחז"ל ש'משה עשה כן כדי 'למשוך את לבו ולקרבו לתורה'. לכאורה קשה, הרי יתרו כבר קרב 'את עצמו' לתורה, ולמה לספר לו עוד סיפורים, לאחר שהוא כבר 'משך את לבו' לתורה בעצמו? אלא, גם הקרוב והשואף לתורה - עדיין זקוק לקרבה נוספת, וזאת **באמצעות סיפורת**, דברים המושכים את הלב.

המלמד האיכותי משלב סיפורים בשיעוריו, לא כ'פקק' ולא כזליגה מתכנית הלימודים, אלא **לכתחילה**, מתוך מטרה חינוכית, לימודית ופורמאלית! כשלומדים 'שם חדש' בגמרא ובתוספות - מעשירים את עולם התלמיד אודותיו. כשמזכירים 'דבר תורה' מגדול בישראל - 'מציירים' את דמות האיש, את תקופתו, רבותיו ותלמידיו בכללנות. כשתלמיד שומע על חכם מחכמי המשנה והגמרא, מעצים המלמד את החויה הלימודית בתיאור מידותיו וענייניו, ובכך מוסיף חשק וכמיהה לשמוע ולהפנים דבריו הנאמרים כאן. מדוע נמנע מתלמידנו להכיר את רבי עקיבא וחברו רבי טרפון (מעבר לסיפורים המונומנטליים אודות ר"ע שהצטייד בתרנגול חמור ונר, ור"ט שכיבד את אמו). מיהם רבה ורב ששת? מהם מעשי רבי חייא, ומדוע נקבעה הלכה כרבי יוחנן? בכוח הסיפור לחנך, להדריך וליישר, לחסן מול משברים רוחניים וגשמיים, ואף לרפא מכאוב ויאוש.

ניתן לרומם את התלמידים **טפח מעל קרקע דורנו**, להגביה נפשם אל עבר דורות קדומים ומזוקקים. דווקא בעידן בו הקריאה הערכית מִפְּנֵה מקומה (בעל כורחה) ל'קומיקס' ירוד ונבוב על חבורות 'רביעיות וחמישיות', מחובתנו להעשיר את עולמם בזהרורי מורשתנו הקסומה. למה הפסקנו לספר על חכמת הרמב"ם ופיקחות רבינו יונתן אייבשיץ, חידות האבן עזרא ופדיון שבויים של רבי משה ליב מסאסוב? האם תלמידנו יודעים על 'ארבעת השבויים' והשפעתם על תורת ישראל? הללו הם רכיב ב'גירסא דינקותא'! דורות של יראים ושלמים גדלו על סיפורים אלה, ו'שימור המסורה' באדיקות כולל גם שמירה על סיפורי המופת התוכניים!

וצריך לדעת לספר. היות והסיפור קונה שביתה בחדרי הלב, על המחנך להכין את הסיפור ולדייק במסירתו. הפנמת מסר הסיפור תלויה באופן ובעיתוי ההעברה, יצירת 'סביבה מספרת', וכמובן, בכישורי המספר...

יתרו שומע משה על נסי יציאת מצרים ונפשו קוראת: **'בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם...'** . חז"ל (ברכות נד) דורשים 'מכאן שמברכים על הנס'. ומקשים, הרי רק אדם שנעשה לו נס, וחש בעצמו את הדבר, ראוי לברך, והיאך ברך יתרו? אמר רבינו ה'אמרי אמת' ז"ע **כי משה הטיב לספר**, בבהירות ובתיאור, עד שיתרו רואה את עצמו יוצא ממצרים וחוה את הנס! כשמספרים כראוי - נראה תועלת חינוכית עצומה!

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

להארות והזמנות: 123ymm@gmail.com